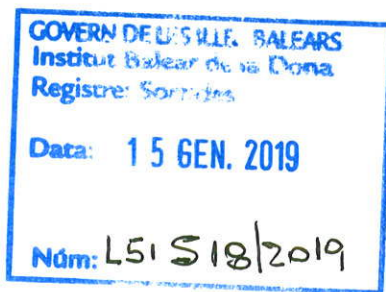

G CONSELLERIA
O PRESIDÈNCIA
I INSTITUT
B BALEAR DONA
/

Exp.: IBD 245/2018 IG
Document: ofici
Emissor: IBD/MQT
Sol·licitant: Conselleria de Cultura, Participació
i Esports

Sra. Joana Català Coll
Directora general de Cultura
Conselleria de Cultura, Participació i Esports
C/ de l'Uruguai, s/n
07010 Palma
Illes Balears

Assumpte: tramesa d'informe d'impacte de gènere del Projecte de decret pel qual es desplega la Llei de museus de les Illes Balears

Us tramet, adjunt, l'informe sobre l'impacte de gènere del Projecte de decret pel qual es desplega la Llei de museus de les Illes Balears, sol·licitat per la directora general de Cultura, en data 12 de desembre de 2018 (registre d'entrada IBD núm. L51E1270), d'acord a la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes.

Palma, 7 de gener de 2019

La directora de l'Institut Balear de la Dona

Rosa Cursach Salas

Informe sobre l'impacte de gènere del Projecte de decret pel qual es desplega la Llei de museus de les Illes Balears

En data 12 de desembre de 2018 (RE a l'IBD núm. L51E1270), la directora general de Cultura va sol·licitar a l'Institut Balear de la Dona l'informe sobre l'impacte de gènere del Projecte de decret pel qual es desplega la Llei de museus de les Illes Balears; en virtut d'aquesta sol·licitud s'emet aquest informe, d'acord amb la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes.

1. Revisió del llenguatge

Pel que fa a la utilització del llenguatge, d'acord amb les indicacions de les resolucions 14.1 de 1987 i 109 de 1989 de la UNESCO; la Recomanació núm. R(90) 4 de 1990 del Consell d'Europa; la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes (article 14.11 sobre la implantació d'un llenguatge no sexista a l'àmbit administratiu com a criteri d'actuació general dels poders públics), i la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, (estableix com a principi general en l'article 3 lletra m) "L'adopció de les mesures necessàries per fer un ús no sexista del llenguatge i, en tot cas, per evitar la invisibilitat de les dones per mitjà del llenguatge") mitjançant un genèric que inclogui els dos sexes, la inclusió de la forma femenina o un altre recurs, encara que es fan les següents recomanacions:

- Es recomana substituir "el sol·licitant" per "la persona o entitat sol·licitant"
- Es recomana substituir "el representant" per "la persona que el representi"
- Es recomana substituir " el director" per "la Direcció" o "el director o directora"
- Es recomana substituir "el conservador" per "el conservador o conservadora"

- Es recomana substituir "propietaris" per "les persones o entitats propietàries"
- Es recomana substituir "el prestador" per "la part prestadora"
- Es recomana substituir "el prestatari" per "la part prestatària"
- Es recomana substituir "un tècnic" per "personal tècnic" o "un tècnic o tècnica"
- Es recomana substituir "el titular" per "la persona o entitat titular"
- Es recomana substituir "el sol·licitant" per "la persona o entitat sol·licitant"
- Es recomana substituir "els visitants" per "les persones visitants"
- Es recomana substituir "el responsable" per "la persona responsable"
- Es recomana substituir "l'autor" per "autor o autora"
- Es recomana substituir "els investigadors" per "el persona investigador"
- Es recomana substituir "usuaris" per "persones usuàries"

Cal reflectir la presència de les dones en els textos que es redacten. Per això, en la mesura que sigui possible, cal evitar l'ús del masculí com a genèric, especialment quan es refereix a persones físiques.

El llenguatge té un paper fonamental en la formació de la identitat social de les persones i és l'element que més influeix en la formació del pensament de la societat. Una de les manifestacions més notables de la desigualtat existent entre dones i homes es la invisibilització, l'ocultació de les dones en el llenguatge, així com la seva representació mitjançant imatges sexistes o discriminatòries. Els usos sexistes del llenguatge invisibilitzen les dones i impedeixen veure el que s'amaga darrere les paraules.

2. Revisió del contingut

2.1. Consideracions jurídiques

Entre d'altres:

- α. Convenció sobre l'eliminació de totes las formes de discriminació contra la dona, aprovada por l'Assemblea General de Nacions Unides en desembre de 1979 i ratificada per Espanya.
- β. En els articles 2 i 3 del Tractat de la Comunitat Europea es formalitza el compromís d'integració en l'àmbit europeu de l'anomenada *transversalització de gènere*, en establir explícitament que "la Comunitat

s'ha de fixar l'objectiu d'eliminar les desigualtats entre l'home i la dona i promoure'n la igualtat", entre les tasques i els objectius de la Comunitat.

- χ. Els articles 21 i 23 de la Carta de Drets Fonamentals.
- δ. La Comunicació de la Comissió Europea COM (96) 67 final, de 21 de febrer de 1996, disposa que s'ha d'integrar la igualtat d'oportunitats entre homes i dones en el conjunt de les polítiques i les accions comunitàries.
- ε. L'article 14 de la Constitució espanyola assenyala el dret a la igualtat i a la no discriminació per raó de sexe. A més, l'article 9.2 estableix l'obligació dels poders públics de "promoure les condicions per a que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en que s'integra siguin reals i efectives; remoure els obstacles que impedeixin o dificultin la seva plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social".
- φ. La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.
- γ. L'article 17.2 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears disposa:
"Les administracions públiques, segons la Carta de Drets Socials, vetllaran en tot cas perquè les dones i els homes puguin participar plenament en la vida laboral, social, familiar i política sense discriminació de cap tipus, i garantiran que ho facin en igualtat de condicions. A aquests efectes es garantirà la conciliació de la vida familiar i laboral."
- η. La Llei 5/2000, de 20 d'abril, de l'Institut Balear de la Dona.
- ι. La Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes.

2.2. Anàlisi contextual

Constitueix l'objecte de la norma que s'està informant desplegar la Llei 4/2003, de 26 de març de museus de les Illes Balears.

Els museus i centres d'art contribueixen als processos de construcció d'identitat de la societat i els seus individus, però ho fan amb un biaix de caràcter androcèntric en els museus i centres d'art que fa necessari introduir la perspectiva de gènere de diverses formes. A més es fa necessari realitzar estudis i

diagnosi per delimitar la problemàtica en quant a gènere i establir línies d'actuació adients.

Per un costat estaria la recuperació de la memòria històrica femenina, recuperant recuperant la vida i obra de les dones artistes, però també d'altres maneres com podria ser establir itineraris per parlar del paper de la dona en els diferents moments històrics.

Per altre, s'hauria d'analitzar la representació de les dones en els museus i centres d'art, d'una manera crítica i no reduccionista i merament descriptiva.

Per últim, podem parlar d'unes activitats que són més pioneres que introdueixen mirades feministes y queer centrades en la identitat de gènere. La principal finalitat d'aquestes accions és analitzar, deconstruir i qüestionar els estereotips, els rols i les identitats de gènere normatives a través de l'anàlisi de les obres.

Podem destacar d'algunes iniciatives que s'han pres a alguns museus, com la Didàctica 2.0 museus en femení que neix d'un conveni entre la Universitat Complutense de Madrid i el Ministeri de Cultura, que va dirigit a reivindicar la presència de les dones al llarg de la història en creacions culturals i les seves possibilitats a l'hora de reflectir els rols com de reflexionar sobre la manera en que s'han anat interpretant en les mostres artístiques, així com un anàlisi en el present i les perspectives de canvi que es van configurant.

O també el projecte "Relectures. Itineraris de museus en clau de gènere" de la Conselleria d'Educació de la Universitat de València que pretén generar una lectura diferents en els museus que permeti al visitant reflexionar sobre el paper de la dona, dels mites patriarcals o de la desigualtat social entre homes i dones, així com el rol de la dona en l'art i la història.

2.3. Anàlisi sobre la pertinència o no-pertinència

La Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març per la igualtat efectiva de dones i homes estableix al seu article 1 *"Las mujeres y los hombres son iguales en dignidad humana, e iguales en derechos y deberes. Esta Ley tiene por objeto hacer efectivo el derecho de igualdad de trato y de oportunidades entre mujeres y hombres, en particular mediante la eliminación de la discriminación de la mujer, sea cual fuere su circunstancia o condición, en cualesquiera de los ámbitos de la vida y, singularmente, en las esferas política, civil, laboral, económica, social y cultural para, en el desarrollo de los artículos 9.2 y 14 de la Constitución, alcanzar una sociedad más democrática, más justa y más solidaria"*.

En el seu article 15 recull la transversalitat del principi d'igualtat entre homes i dones: "*Las Administraciones públicas lo integrarán, de forma activa, en la adopción y ejecución de sus disposiciones normativas, en la definición y presupuestación de políticas públicas en todos los ámbitos y en el desarrollo del conjunto de todas sus actividades*".

Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, en l'article 5, en relació a la perspectiva de gènere i avaluació de l'impacte de gènere, estableix que la perspectiva de gènere s'ha d'incorporar en totes les polítiques dels poders públics de les Illes Balears, i que en el procediment d'elaboració de les lleis i de les disposicions de caràcter general dictades, en el marc de les seves competències, per les administracions públiques de les Illes Balears, s'hi ha d'incorporar un informe d'avaluació d'impacte de gènere.

La Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març per la igualtat efectiva de dones i homes recull que:

"Artículo 26 La igualdad en el ámbito de la creación y producción artística e intelectual"

- 1. Las autoridades públicas, en el ámbito de sus competencias, velarán por hacer efectivo el principio de igualdad de trato y de oportunidades entre mujeres y hombres en todo lo concerniente a la creación y producción artística e intelectual y a la difusión de la misma.*
- 2. Los distintos organismos, agencias, entes y demás estructuras de las administraciones públicas que de modo directo o indirecto configuren el sistema de gestión cultural, desarrollarán las siguientes actuaciones:*
  - a) Adoptar iniciativas destinadas a favorecer la promoción específica de las mujeres en la cultura y a combatir su discriminación estructural y/o difusa.*
  - b) Políticas activas de ayuda a la creación y producción artística e intelectual de autoría femenina, traducidas en incentivos de naturaleza económica, con el objeto de crear las condiciones para que se produzca una efectiva igualdad de oportunidades.*
  - c) Promover la presencia equilibrada de mujeres y hombres en la oferta artística y cultural pública.*
  - d) Que se respete y se garantice la representación equilibrada en los distintos órganos consultivos, científicos y de decisión existentes en el organigrama artístico y cultural.*
  - e) Adoptar medidas de acción positiva a la creación y producción artística e intelectual de las mujeres, propiciando el intercambio cultural, intelectual y artístico, tanto nacional como internacional, y la suscripción de convenios con los organismos competentes.*

- f) *En general y al amparo del artículo 11 de la presente Ley, todas las acciones positivas necesarias para corregir las situaciones de desigualdad en la producción y creación intelectual artística y cultural de las mujeres.”*

Per altre part, la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes recull:

“Article 32 Participació en l'àmbit cultural

- 1. Les administracions públiques de les Illes Balears han de promoure la igualtat d'oportunitats en la participació de les dones i els homes en les activitats culturals i lúdiques que tinguin lloc a la comunitat autònoma.*
- 2. Les administracions públiques de les Illes Balears han de facilitar l'accés de les dones a la cultura, han de divulgar les seves aportacions en totes les manifestacions culturals i han d'incentivar produccions artístiques i culturals que fomentin els valors d'igualtat entre dones i homes, especialment en les disciplines artístiques en què la presència de les dones és minoritària. Així mateix, han de vetlar perquè en les manifestacions artístiques no es reproduïxin estereotips i valors sexistes, i han d'afavorir la creació i la divulgació d'obres que presentin innovacions formals favorables a la superació de l'androcentrisme i el sexisme.*
- 3. Les administracions públiques han d'impulsar la recuperació de la memòria històrica de les dones i han de promoure polítiques culturals que facin visibles les seves aportacions al patrimoni i a la cultura de les Illes Balears, i també a la seva diversitat. Així mateix, han de potenciar la presència de dones creadores en totes les exhibicions locals, insulars i autonòmiques.*
- 4. Les administracions públiques han de promoure i garantir la igualtat d'oportunitats entres dones i homes en la participació en les festes tradicionals i en la cultura popular, i corregir estereotips sexistes. ”*

L'article 7 de la mateixa Llei recull la importància de les estadístiques i estudiar per conèixer millor la situació de la dona en els diferents àmbits socials:

Amb l'objectiu de complir les disposicions d'aquesta llei i d'integrar de manera efectiva la perspectiva de gènere en l'activitat ordinària de les administracions públiques de les Illes Balears, en l'elaboració d'estudis i estadístiques s'han d'observar aquests principis:

- a) Aconseguir l'eficàcia en la incorporació de la perspectiva de gènere, per la qual cosa s'ha d'incloure la variable “sexe” en totes les dades estadístiques, enquestes i registres autonòmics, amb la finalitat de possibilitar un coneixement millor de les diferències en els valors, els rols, les situacions, les condicions, les aspiracions i les necessitats de dones i homes, i la influència d'aquests indicadors en la realitat que s'analitza.*

- b) Establir nous indicadors que possibilitin un coneixement més ampli de les diferències en els valors, els rols, les situacions, les condicions, les aspiracions i les necessitats de dones i homes, i la seva manifestació i interacció en la realitat que s'hagi d'analitzar, i incloure'ls en les operacions estadístiques.*
- c) Dissenyar i introduir els indicadors i els mecanismes necessaris que permetin conèixer la incidència d'altres variables que, si es donen, generin situacions de discriminació múltiple en els diferents àmbits d'intervenció.*
- d) Dur a terme mostres suficientment àmplies perquè les diverses variables incloses puguin ser tractades i analitzades segons la variable "sexe".*
- e) Tractar les dades disponibles de manera que es puguin conèixer les diferents situacions i necessitats de dones i homes en els diversos àmbits d'actuació.*
- f) Revisar i, si és necessari, adequar les definicions estadístiques existents amb l'objectiu de contribuir al reconeixement i a la valoració de les dones; revisar i adequar les definicions estadístiques per evitar els estereotips de gènere i la identificació de les dones com a col·lectiu; i prevenir els estereotips negatius de determinats col·lectius de dones.*

Una vegada analitzada la norma es considera que la inclusió en la redacció definitiva de la norma de les següents recomanacions pot ajudar al compliment dels objectius de les polítiques d'igualtat

3. Propostes de millora i recomanacions

Sense perjudici d'altres mesures que es considerin oportunes, es recomana que en la redacció de la norma s'introdueixi:

- a) Tenir en compte les recomanacions de l'apartat 1 d'aquest informe pel que fa al llenguatge emprat en la proposta normativa.
- b) Incloure en la redacció de la norma, en l'article 7 pla director del museu, un apartat referent a les mesures per tal d'introduir la perspectiva de gènere i contribuir a una igualtat real entre homes i dones en els museus i centres d'art, recuperant la memòria històrica de les dones, incentivant la producció artística i cultural de les dones, així com l'anàlisi de la representació de les dones en els centres, d'acord el que estableix l'article 26 de la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes
- c) Recordar la importància de les dades i indicadors estadístics per conèixer millor la situació de la dona en els diferents àmbits, d'acord el que estableix l'article 7 de la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes; en aquest cas clar establir una

bona diagnosi que ens permeti conèixer la situació de les dones en el món artístic i en els museus i centres d'art, per establir les mesures necessàries per aconseguir una igualtat real en aquest àmbit

Aquest és el criteri de la tècnica que subscriu, sotmès no obstant a qualsevol altre millor fonamentat.

Palma, 7 de gener de 2019

La tècnica/

